

GORENJSKI GLAS

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV KRANJ

Leto IV. Št. 19

Kranj, 10. maja 1951

Cena din 5-

Letos nam preti še večja nevarnost pred koloradskim hroščem

Koloradski hrošč se je prvič pojavil v Sloveniji leta 1946 na Krškem polju, kamor je bil zanešen že v času okupacije iz Nemčije. Od tedaj dalje se proti temu največjemu škodljivcu krompirjevih nasadov stalno borimo.

V našem okraju smo ugotovili prvo okužbo leta 1947 v Senčurju na treh njivah. S temeljitimi zatiralnimi ukrepi, s pomočjo kemičnih sredstev in s stalnimi pregledi krompirjevih nasadov, ki so jih včasih tamkajšnji prebivalci, je bil škodljivec še v istem letu zatržen in se naslednje leto ni več pojavil. V tem času so ljudje tudi drugod po okraju bolj skrbno pregledovali krompirjev, ker so se zavedali večje nevarnosti zaradi neposredne bližine koloradskega hrošča. Naslednji dve leti so bili stalni množični pregledi krompirjevih nasadov, vendar so bili v mnogih krajinah zelo slabti, ker so ljudje smatrali, da je nevarnost minula, ko ni bilo več nobene okužbe v okraju.

Lansko leto pa se je koloradski hrošč naenkrat zopet pojavil v Senčurju in v Brebovnici pri Hotavljah. Hrošče in ličinke, kolikor jih je bilo na površini, so ljudje pobrali ter uničili in krompirjeva zaprašili s pantakanom, vendar je možno in verjetno, da so ličinke oziroma bube koloradskoga hrošča še ostale v zemlji ter da bi hrošči, ki bodo v prihodnjih dneh prilezli iz zemlje, ogrožali tudi krompirjeve nasade v ostalih vaseh. Ta nevarnost obstaja zlasti v Senčurju, kjer je bila okužba ugotovljena še v jeseni, to je v času, ko se hrošč pripravlja na prezimovanje in se zarije v zemljo. Na teh dveh okuženih njivah so letos ponovno posadili krompir, da se hrošč ne bi preselil drugam, ko bi iskal hrane, in od 5. maja dalje bodo vršili natančne redne pregledne dvakrat tedensko.

Pa tudi, če v navedenih dveh krajinah, kjer je bila lani okužba, letos ne bi bilo več koloradskega hrošča, so naši krompirjevi nasadi v veliki nevarnosti, ker meji naš okraj na Primorsko, ki je bila že lansko leto močno okužena, ker je bil hrošč tja prinešen iz Italije. Hrošč sam sicer ne leti na velike daljave, pač pa mu pomaga veter in poletni viharji, ki ga zaneso tudi preko 100 km daleč, kar pomeni, da obstaja možnost in nevarnost okužbe povsed v našem okraju, zlasti pa še v Poljanskih in Selški dolini, ki sta najbliže Primorskemu.

Te nevarnosti se mora zavedati vsak naš pridelovalec krompirja in natančno pregledovati površine, posajene s krompirjem, da bo vsaka okužba takoj v začetku odkrita, ko lahko škodljivec z majhnim tru-

dom in neznačnimi stroški temeljito uničimo. Če pa ne bomo skrbeli zato, da bo vsaka okužba sproti odkrita in zatržena in bomo pustili koloradskega hrošča, da se razmnoži, nam bo dalo zatiranje mnogo dela in povzročilo ogromne stroške. Pregledi, ki jih predpisuje odredba o zatiranju koloradskega hrošča, so posamični, pri katerih morajo pregledovati svoje krompirjeve nasade in skupni, množični, ki jih organizira KLO s pomočjo posebne komisije. Prvi množični pregled bo v nedeljo 20. maja. Za organizacijo množičnih pregledov postavi KLO v vsaki vasi vaškega vodjo, ki ima še potrebno število skupinovodij, ki neposredno vodijo pregled in skrbijo za to, da so vse površine krompirjev, ki so določene posamezni skupini, dobro pregledane.

Koloradski hrošč prileže iz zemlje, ko se zemlja ogreje, v začetku maja. Dolg je 1 cm in ima značilne barve, po katerih ga prav lahko spoznamo. Glava in ovratnik sta pomarančaste barve, zgornji krili pa slampato-rumeni ter imata 10 črnih prog. Od polovice maja dalje začno samice izlegati jajčeca v kupčkih po 30–80 skupaj na spodnjo stran krompirjevih listov. Jajčeca so pomarančaste barve, dolga 1,5 mm ter tesno drug ob drugem pokončno pri-

lepljena. Samica odloži v presledkih skupno do 2000 jajčec, iz katerih se v nekaj dneh izležejo ličinke, dolge 1,5–2 mm, ki so zelo požrešne in pojedo mnogo krompirjevega listja, če pa je okužba močna, pa tudi steba. V 15–20 dneh ličinka popolnoma doraste in je dolga 1,5 cm rdeče barve, le glava je črna. Ob straneh ima v dveh vrstah črne piklice. Odrasle ličinke se zarijejo v zemljo, kjer se zabubijo za teden dni; ko se iz bub izmotajo hrošč, priležejo na površino sredi junija ter ponovno ležejo jajčeca, tako da sta pri nas letno dve generacije, kar pomeni, da bi se hrošč izredno hitro razmnožil v milijarde potomcev, če posameznih okužb ne bi takoj odkrili in sproti zatržili. Zaradi hitrega razmnoževanja je koloradski hrošč najbolj nevaren škodljivec krompirjevih nasadov.

Zato so krajevne komisije in vaški vodje odgovorni za dobro organizacijo množičnih pregledov, pri čemur naj jim pomagajo množične organizacije. Vsi, ki bodo sodelovali pri pregledih, pa morajo pregledovati krompirjeve nasade natančno in temeljito, da se v letošnji akciji ne bodo ponovile napake iz lanskega leta, ko so se ponekod udeleževali pregledov samo zaradi predpisa, ne pa zato, da bi iskali koloradskega hrošča.

Praznik 10-letnice OF in 1. maja v Tržiču

Ko se je pred desetimi leti v najtežjih dneh zgodovine slovenskega naroda rodila vseludska organizacija OF se danes tega dneva spominjamo z veličastnim spoštovanjem. Koliko žrtev, samozatajevanja in neizprosne borbe za osamosvojitev je bilo združene v tej organizaciji. Združila je okrog sebe predane in zavedne Slovence v neodloživo povezano enoto, ki je pod vodstvom slavnih Komunistične partije vodila naše narode od zmage do zmage.

Deset let je od takrat in na to obletnico so se vsi naši kraji, mesta in vasi celih šest mesecev neumorno pripravljali. Tudi Tržičani so se na ta dan dobro pripravili. Poleg samega tekmovanja so imeli že od 22. aprila dalje bogat kulturni program.

Kot otvoritev tedna zbranih kulturnih prireditev je bila 21. aprila v domu "Ivana Cankarja" televodna akademija, ki jo je priredilo televodno društvo Tržič. Z bogatim sporedom je društvo dokazalo, da morajo biti televodna društva ne samo dobri organizatorji, temveč tudi vzgojitelji ljudi. 22. aprila določeno je bilo Lovro Cerar v imenu Izvršnega odbora OF mesta Tržiča in v prisotnosti predstavnikov orga-

nizacij in ustanov otvoril pet razstav, ki so bile odprte do 30. aprila.

Razstava lokalne industrije in obrti je bila ponoven dokaz, kako močan je delavski razred, da je uspel dati širokim ljudskim množicam tako kvalitetno. Na tej razstavi so bili razstavljeni izdelki mestne čevljarske, Obutve in tovarne Triglav. Veliko zanimanje pa je vzbudila razstava šole učencev v gospodarstvu. Tretja razstava je prikazovala razvoj in napredok fotografije. Vsekakor pa je bila najbolj privlačna razstava likovne umetnosti. Določili so razstavili: Blaž Ster, Ivnik Viktor, Čadež Jančko, Ježernik Zdravko, Grum in Primožič ter kiparska dela tov. Kržišnik in Ribnikar. Prav tako je bila tega dne odprta razstava 400 let slovenske knjige. Tu smo videli prvi zvezek slovenske slovnice iz leta 1584, od katere sta ohranjena v Sloveniji samo dva izvoda. Eden je v Univerzitetni knjižnici v Ljubljani, lastnik drugega pa je Tržičan Lavička Zdenko.

Mesino gostinsko podjetje je otvorilo kavarno. Poleg tega dela pa je Fronta že nekaj dni prej organizirala prostovoljno udarniško delo, ki so ga opravili 2500 del. ur za zgraditev razsvetljave na Cankarjevi cesti, za popravilo potov, oleševanje parkov in cest itd. Od 21. do 28. aprila je bilo v Tržiču vsak dan nekaj posebnega. Od pevcev, folklorne skupine, narodnih instrumentov, orkestra, pionirjev, pa do zavavnega orkestra, ki je s svojim veselim in pestrim sporedom zaključil praznovanje, je bila združena ena sama želja, da bi bil dan, ki nam mora biti večno v spominu, res tak, kot ga je zgodovina ustvarila.

Poleg kulturnih prireditev je tudi organizacija ZB počastila svoje padle s tem, da je v Lomu nad Tržičem odkrila pet spominskih plošč, uredila grobove talcev in skupno z avto-moto društvom izvedla spominske moto dirke.

Na predvečer praznika so zagoreli kresovi in naznanili vsej okolici, da so Tržičani stopili pred ta praznik zlahkim srcem, saj so napravili mnogo, na kar v začetku niti mislili niso.

Tudi na predvečer delavskega praznika 1. maja je bilo zelo živahno. Na glavnem trgu se je po povorki zbralo preko 1000 ljudi, ki so z zanimanjem sledili govorov. Bodlaja. Ves Tržič je bil v prazničnem razpoloženju, kar so pričale lepo okrašene izložbe in številne zastave. Vse pa je prikazovalo, da je ta dan prinesel delavcem spet nove volje za še vztrajnejše delo pri izpolnjevanju planskih nalog v bodočem.

Ljudstvo si je napisalo sodbo samo, ni mu je pisal ne frak ne talar . . .

Polni največje vere v bodočnost smo praznovali 10. obletnico Osvobodilne fronte, ki je ustvarila iz naroda hlapcev narod gospodarjev. Svečanost tega velikega zgodovinskega praznika je povzdignila še zasedanje III. kongresa OF Slovenije, ki je bilo te dni v Ljubljani.

Menda ni bilo frontne organizacije, ki bi jo tekmovanje in priprave za čim dobrojšo proslavo OF ne razgibale. Frontna zavest je prodrla v sleherni, se tako oddaljeni kraj naše slovenske zemlje. Vasi in mesta so se odeli v zelenje in cvetje, med njim so plapolale naše zastave. Na predvečer praznika so po naših vrhovih goreli kresovi, v opomini vsem onim, ki še mislijo, da naše ljudstvo ni strnjeno v enotni vseljudski politični organizaciji OF. Planinske štefete iz vseh krajev so se združile na vrhu Triglava in prinesle III. kongresu borbeno pozdravje naših delovnih ljudi. Mogočen polet OF je v vseh desetih letih njene borbe in graditve ustvaril v ljudstvu zaupanje v veliko in sveto stvar.

Na predvečer in na sam praznik je bilo v Kranju nešteto svečanih proslav. Vsi delovni kolektivi tovarn in podjetij so počastili praznik s proslavami po podjetjih,

Poštnina plačana v gotovini.

Poživet je treba delo svetov državljanov

V okraju Kranj-okolica smo pri vseh krajevnih ljudskih odborih formirali svete državljanov za posamezne panoge družbene in gospodarske dejavnosti z izjemo KLO Zelezničarjev in Leskovica, koder še niso formirani.

Tako imamo formiranih skupaj 186 svetov državljanov s skupaj 1.296 državljan. Od tega je: svetov za kmetijstvo 16 s 107 član, svetov za gozdarstvo 11 s 94 član, svetov za komunalno 32 z 242 član, svetov za trgovino 30 z 172 član, svetov za prosto 29 z 219 član, svetov za zdravstvo in socialno skrbstvo 38 z 230 član.

Tako se je število ljudi, ki neposredno sodelujejo pri upravljanju oblastnih funkcij povečalo. Poleg 924 članov KLO-jev sodeluje še 1296 članov svetov državljanov, torej skupaj 2220 članov KLO in članov svetov državljanov. Potrebno pa je, da člani teh svetov res dejansko sodelujejo pri delu KLO-jev, da s svojimi nasveti in predlogi pomagajo reševati razna vprašanja ter s svojim sodelovanjem koristijo napredku kraja.

Z namenom, da se da pomoč vsem novoustanovljenim svetom, da se pojasni način dela svetov, je komisija za izgradnjo ljudske oblasti pri Izvršilnem odboru OLO organizirala v mesecu aprilu sestanke po vseh krajevnih ljudskih odborih s člani svetov in zastopniki krajevnih ljudskih odborov. Udeležba je bila zadovoljiva. Posebno dobro pa so za udeležbo poskrbeli: KLO Jezersko, Naklo, Sorica, Češnjica in Sovodenj.

Kaj naj delajo sveti državljan? Določiti delo svetov državljanov po predpisih ali točkah, je nemogoče. Delo svetov naj bo, da tesno sodelujejo s krajevnim odborom pri reševanju vseh vprašanj. Iz svetov državljanov naj pride čim več iniciativ in zdravih predlogov.

Prav sedaj, ko se bo delo krajevnih odborov precej spremenilo, ko ne bo več obremenjeno s plani in izterjavo obveznih odkupov, se bodo odbori lahko bolj posvetili komunalni dejavnosti, prosveti, zdravstvu itd. No, in prav pri teh nalogah nam pa bodo sveti državljanov v veliko korist, seveda če bomo vzbudili pri njih za to zanimanje.

Pri krajevnih odborih, sicer je takih le majhno število, opažamo nevero, nezaupanje v svoje volivce. Pravijo, da ljudje nočejo sodelovati, in podobno. Tako delo KLO-jev gotovo zavira razvoj in delo svetov. Iz prakse vemo, da je tam, kjer je KLO stalno iskal pomoč svojih volivcev, takoj uvidel dobro stran svetov in jih tudi že spravil v življenje.

Prav sedaj, ko z raznimi oblikami sodelovanja ljudstva z organi oblasti razvijamo in utrjujemo demokratičnost ljudske oblasti je potrebno, da postavljene svete poživimo in se poslužujemo zborov volivcev kot najprimernejše oblike sodelovanja ljudstva s KLO-jem.

Napačno pa pojmujejo demokracijo nekateri volivci iz KLO-ja Senčur, kjer misljijo, da lahko predstavnike ljudske oblasti obsipavajo z vsemi mogočimi izrazi, kakor se je to zgodilo 3. maja na zboru. Tako zavračajo vsako sodelovanje z ljudskim odborom, misleč da s tem, kdo kažejo odpor proti oblasti, ustvarjajo strah oblastnih organov. Z doslednim izvajanjem gospodarskih nalog, z dosledno izterjavo davkov jim bomo pokazali, da se z vpitjem in razgrajanjem nič ne opravi, temveč da je le s sodelovanjem, nasveti in predlogi možno odpraviti napake, ki se prav vsled takega nesodelovanja dogajajo.

M.

RAZPIS NAGRAD ZA MAJSKEGA HROŠČA VSEM PIONIRSKIM ODREDOM

Izvršilni odbor okrajnega ljudskega odbora Kranj-okolica razpisuje za učenje majskega hrošča sledče nagrade glede na najvišje doseženo povprečje in posamezne pionirja v šoli:

1. Kolektivne nagrade: 10.000, 8.000, 5.000 (dve nagradi), 3.000, 2.000, 1.000 (slednje po dve nagradi). Te prejmejo najboljši pionirski odred.

2. Najboljši pionirji pa prejmejo sledče nagrade: 3.000, 2.000 din in deset nagrad po 1.000 din.

Hrošči se morajo komisijsko umičiti. Počelo o poteku tekmovanja bomo objavili v Gorenjskem glas.

IO OLO Kranj-okolica

V nedeljo, 13. maja ob 10. uri dopoldan bo na Titovem trgu v Kranju pionirska šahovska prireditev z živimi figurami. V slučaju slabega vremena prireditev odpade. Pobirali se bodo prostovoljni prispevki.

**OGLEJMO SI SPOMINSKO RAZSTAVO
NARODNO-OSVOBODILNE BORBE,
KI BO ODPRTA SE VES MESEC MAJ**

V Ljubljani je bila v počastitev 10. obletnici OF v prostorih novozgrajenega Gradbenega instituta v Diničevi ulici za Bežigradom odprtia spominska razstava narodno-osvobodilne borbe. Na razstavi je zbran material, razni dokumenti, fotografije in drugi podatki, ki ponazarjujejo najvažnejše momente NOB, pričajo o prenogih žrtvah in junaštvu našega ljudstva v boju proti okupatorju in domaćim izdajalcem. Zato je razstava pomembno vzgojno sredstvo pri utrjevanju domovinske zavesti našega ljudstva.

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 21. ure. Na razstavišče vozi avtobus izpred kolodvora in izpred pošte vsake pol ure. Vstopnina znaša din 20.— za skupine od 5 oseb dalje din 10.— za vojake in otroke pa din 5.—. Priporočajo se skupinski obiski, šole pa naj svoje majniške izlete povzvajo z objektem razstave. Clani sindikata, pionirji, fizkulturniki in člani KDZ se pri tem lahko poslužijo popusta na železnici. Kolektiv od 5 do 30 ljudi ima 67%, večje skupine pa 75% popusta. Če pa posamezne skupine najavijo svoj obisk informacijski pisarni razstave dan pred prihodom, dobe na razpolago vodiča, ki jih bo tolmačil vsebino razstave. Na isti način se lahko naroči tudi topla hrana v okrepevalnici na razstavnem prostoru.

Poleg razstave si obiskovalci lahko ogledajo tudi filme, ki jih predvajajo na razstavišču. Dopoldne so na programu domaći dokumentarni, popoldne pa umetniški filmi.

**Organizacija ZB v Škofiji Loki
je podelila spomenice**

V okviru tekmovanja za deseto obletnico ustanovitve OF je Mestni odbor ZB v Škofiji Loki s krajevnimi organizacijami ZB Puštal in Stara Loka organiziral podelitev spomenic svojcem padlih borcem in žrtvam fašističnega terorja.

V okrašeni šolski telovadnici se je dne 23. aprila ob 20. uri zbral 130 svojcev, zastopnikov množičnih organizacij in JA. Uvodnemu govoru je sledil govor predsednika MO ZB tov. Vrančičarja. Povdarij je borbenost delovnega ljudstva za časa NOB ter zasluge aktivistov, ki so dali svoja življence za to kar imamo. Podčrtal je vlogo KP Jugoslavije v teku NOV. Orkester je poleg himne zaigral venček partizanskih pesmi. Stare ženice in očetje so z zanimanjem sledili dobro znanim melodijam, iz rosnih oči pa je bilo sklepati, da jim bodo ti spomini ostali in da jih nihče ne more zastrupiti z nobenimi obljubami in grožnjami. Solski zbor je zapel pesem „O Titu“, nakar je tov. predsednik delil spomenice, ki so že bile v ličnih okvirjih. Skupno je bilo razdeljenih 120 spomenic. Po končani razdelitvi so članice AFZ postregle z dobro večerjo. Po končani večerji je bilo slišati trkanje kozarcev, katero je ponovno zblížalo predane aktiviste in zopet je bilo tako, kot za časa NOV.

Manifestacija enotnosti in poštenih delovnih ljudi pa je prišla še posebej do izraza, ko so se zaslišale v dvorani partizanske pesmi.

Karel Čapek:

PRVA IZMENA

Karel Čapek, najvidnejši češki pisatelj in dramatik med dvema vojnama, osebni prijatelj predsednika Masaryka, je znan po svojih dramah in romanah tudi slovenski javnosti. Čapek, ki je doživel tragično smrt kmalu po nemški zasedbi CSR leta 1938., je pod današnjim tamkajšnjim režimom, kjer je cenjena, zapovedana in zaželena edino le laž, prepovedan in na indeksu, kakor smo imeli priliko brati pred nekaj meseci v časopisu.

Danes prinašamo odlomek iz njegovega, doslej še neposlovenjenega romana „Prva izmena“. V njem opisuje Čapek življenje ruderjev, ali točneje: dogodek ob katastrofi v jami. Glavni junak je osemnajstletni mladenič, vozač Standa, vsa zgodba, pa se suče okoli nekaj hrabrih ruderjev, okoli prve izmene, ki gre reševat tri zasute tovariše in tvega vse sile, da bi jih rešila, čeprav se ji to žal ne posreči. Odtod naslov „Prva izmena“. To je torej roman tovarištva in solidarnosti, roman hrabrih in častnih ljudi. Pisan je toplo in kramljajoče, kar je za Čapka značilno, ponekod šečav in hudomušen, pa

TUDI KULTURNO VRBO BOMO GOJILI

„Kakšna novotarija je pa spet to in čemu nam bo“, bo morda dejal ta ali oni kmet. O takih vrbovih nasadih so že pozimi pisali v naših časopisih, pa tudi nekatere zadruge in zasebni kmetje so že slišali o gospodarskem pomenu te nove kulture.

Z raznimi vrstami industrijskih vrbov bo naši kmetje in zadružniki lahko precej zaslužili, ker so dragocena surovina za pletarsko industrijo. Posebno važno je za nas to, da po izdelkih iz vrbovih šib precej poprašuje inozemstvo. Zanje bi lahko dobili kar čedne devize. Pa tudi za našo domačo pletarsko industrijo so velikega pomena, ker bi pospešile razvoj te naše obrti in nam nesle lepe zaslužke. Prav koristno jo bomo uporabili tudi doma za pletenje košar, jerbasov, raznih delov pohištva itd. Saj koš, jerbas in košara morajo biti pri hiši.

Za nasade industrijske vrbe so primerne beka, rdeča vrba in amerikanska vrba. Za

te nasade bi morali zrigolati zemljo že v jeseni. Preorati je treba pol metra globoko. Ker pa tega dela nismo opravili v jeseni, je bilo treba to storiti spomladil. Pri tem so nastale seveda težave, ker je bilo že za spomladansko setev malo časa.

Posebno pripravočamo gojite vrbovih nasadov zato, ker lahko izkoristimo zanje tudi zemljo, ki ni primerna za njive in travnike, ki je sploh ne moremo izkoristiti za druge kulture. Uspeva namreč tudi na vlažnih zemljah, vendar ne prenaša talne vode.

Zadružniki v delovnih zadrugah Godešič, Goričke, Naklo in Zabnica so, kot je bilo že v jeseni predvideno, posadili industrijsko vrbo na površini enega hektarja. Pripravljamo tudi ostalim zadrugom in zasebnim kmetom, da store isto in zasadijo slabšo zemljo z industrijsko vrbo. To se jim bo izplačalo.

L. F.

Izredite čim več piščancev

Danes ni dovolj mesa, zato si moramo pomagati s perutnino. Vsaka pametna goščinja bo zredila nekaj kurjega zaroda, da bo imela meso in jajca za največjo silo.

Prvi letoski piščančki so pridnim gospodinjam že precej zrasli, vendar še tudi zdaj prihajajo vedno novi zarodi iz lupin. Kako bomo poskrbeli zanje?

Izpod kokljke jemljemo izvaljena piščeta kar sproti, ko se osušijo, da ne bi koklja zapustila gnezda s prvimi piščanci, še preden bi se vsi izvalili. Prvi dan jim ne dajemo nikake hrane, vsaj dvanajst ur nič. Vzdržijo pa celo dva dni brez hrane. Prve dni moramo skrbeti, da bodo dovolj na toplem; topota mora znašati vsaj 28°. To velja zlasti za umetno valjena piščeta. Kjer imamo kokljo, bo ta poskrbel za to že sama. Varovati moramo piščeta prenagle spremembne topote, zlasti ponoči. Zlasti dokler piščancem ne zraste perje, jim mora krota škoduje. Bivališče piščancev naj bo zračno. Mnogo mladega zaroda ugonobi ne snaga in razni zajedalci. Zato posipajmo bivališče z drobno mivko, kokljo pa s tobačnim prahom. Koklji je treba omogočiti, da se večkrat okopije v pesku ali prahu. Tako se čisti zajedalcev in tako posredno varuje pred njimi tudi piščance.

Piščance hranimo z različno hrano, vendar moramo skrbeti, da jih ne krmimo preveč, ker jih ravno zaradi tega največ pogine. Rekli smo že, da naj piše prvi dvanajst ur nič ne je. Priporočljivo pa je, da jim ne damo 24 ur ničesar. Kadar bomo opazili, da začno piščanci ključevati kar vse od kraja, jih začnimo krmiti. Za začetek je dober droben peselek, pomešan z zdrobljenim ogljem, da si piše v tem prečisti črevseje. Najprimernjejša hrana za prve dni je drobna kaša ali drugo zdrobljeno žito. Pozneje lahko dajemo prav malo nakuhano kašo. Sesekljano trdo kuhanje jajce z zelenjavou pa za prve dni ni primerno; s to hrano postrežemo piščankom še pozneje. Sploh ne smemo dajati veliko zelenja v prvih dneh. Pozneje pa ga lahko dajemo poljubne količine radiča, regata, špinace itd. Prav dobra hrana za

piščance je mleko. Majhno žlico mleka zmešamo z vodo, kar zadošča za enkrat za 15 piščancev. Kravje mleko moramo redčiti; močno je in škoduje, ker je bolj mastno. Mlečni izdelki so sploh za piščance zelo priporočljivi. Tudi mleko v prahu je uporabno. Z mlekom hranjena piščeta hitro in lepo rastejo.

Za kokošjerojo so važni zlasti kuhinjski odpadki. Piščeta pa krmimo lahko z njimi šele po dobrih štirinajstih dneh. Ne smejo pa biti premastni ali preslani in jih je treba vedno zmešati z otrobi. Skisani odpadki pa so zelo nevarni. Tudi za piščance je važna zrnata piča. To jim dajemo seveda zdrobljeno in če je le mogoče, naj piyejo zraven razredčeno mleko. Najboljša je zdrobljena koruza. Krompir pa začneemo uporabljati šele po šestem tednu.

Majhni piščancev ne puščajmo k odraslim kokošim, ker se pri njih lahko nažejejo zajedalcev in bolezni, proti katerim je odrasla kokoš odporna, piše pa ne. Odrasle kokoši piščeta odrivajo od hrane. Piščanci se morajo mnogo gibati na zraku. Vendar sprva pazimo, da so zlasti ob hladnem vremenu v zaprtem prostoru. Ne smejo jih puščati na vetru, prevročem soncu ali dežju. Tudi v rosno travo ne smejo, dokler niso operjeni. Kjer se gibljejo, naj bo dovolj trave in drobnega peska.

Posebno skrbni moramo biti pri umetno valjenih piščancih. Zlasti moramo gledati, da se gibljejo taki piščanci vedno na primerno toplem prostoru. Na deželi jih imamo v izbah s kmečko pečjo, v mestih pa bi prišla prav električna peč.

Ce bomo prve štiri tedne ali malo dalje pravilno gojili mladi pernat rod, bo lahko že po petih tednih kaj ocvrtega za podzob.

L. F.

PUTNIK KRANJ

organizira posebni vlak na veliko železnišarsko
TOM BOL O dn. 13. maja 1951 v Ljubljani.

Tablica in vožnja din 70.—.

Odhod iz Kranja ob 12:10^h, povratek iz Ljubljane ob 20^h

Izkoristite to ugodno priliko!

Uničujmo majskega hrošča

Letos je na našem področju, na Gorenjskem, leto majskega hrošča. Ta škodljivec se že na vseh površinah množično pojavlja. Izredno veliko ga je. Zvečer, ko se mrači, je toliko teh rumenokrilcev, da se stalno zaletavajo v karkoli. Posebno veliko jih je taim, kjer so hrasti. Otroci jih z veseljem lovijo, starejši ljudje so pa hudo nejevoljni na njega, posebno kmetje, ker jim je znano, kakšno škodo jim dela, bodisi kot ličinka v zemlji, bodisi kot razviti hrošč. Letos je razvit in bo delal posebno škodo na drevju. Seveda pa se ta škoda z organiziranim množičnim delom zmanjšati, če se že ne da popolnoma odpraviti. Prebivalstvo na področju mesta Kranj naj uničuje hrošče na sledeč način:

Sleheni otrok, ki je šoloobvezen, in vsak drugi, ne samo kmetje naj obvezno nabere vsaj 2 litra poparjenih hroščev. Izvzeti so samo ljudje iz zdravstvenih razlogov. Te hrošče naj ljudje nato prinesajo poparjene na tisto dvorišče, ki ga je določil Svet državljanov za kmetijstvo. Seveda pa hrošče lahko tudi vsak sam obdrži, posebno če ima kokoš ali prašiče, saj sme vsak prašič na dan pojesti 300 g suhih hroščev, kokoš pa 30 g. Sveti državljanov pa naj o vsakem prebivalcu vodijo računa, kolikoj jih je nabral. Tisti, ki se tega množičnega in za skupnost koristnega dela branijo, ali pa tisti, ki iz kakih drugih zelo tehtnih razlogov ne utegnejo nabirati hroščev pa bodo dali za liter hroščev, ki jih niso nabrali, 10 din. Iz tega denarja pa bodo nagrajeni tisti, posebno mladina, ki so nabrali preko predpisane obveznosti hroščev. Zato je evidenca o nabiranju nujno potrebna. Kmetje pa morajo na vsak ha nabrat vsaj 15 litrov hroščev.

Na ta način bo mogoče vsaj delno omiliti škodo, ki jo dela hrošč. Na eni strani bomo storili svojo moralno obveznost do skupnosti, na drugi strani pa tudi zadostili uredbi o zatiranju majskega hrošča. (Ur. list LRS št. 108—17/48), ki nalaže slehernemu, da prispeva svoj delež. Brez dvoma bo tudi mladina dala svoj prispevek.

Smatrajmo, da je ta akcija nujna in nedoložljiva, zato vsi na delo za uničevanje majskega hrošča!

U.R.

Sporočilo naročnikom

Zaradi pomanjkanja in visoke podražitve časopisnega papirja na svetovnem in domačem trgu, so se v veliki meri povečali stroški z izdajanjem lista. To nas je prisililo, da od 1. maja dalje v skladu z dvojnom ceno papirja povišamo ceno našemu časopisu na 5.— dinarjev izvod. Meseca naročnina znaša 20.— dinarjev. Pozivamo vse, ki so že plačali naročnino „Gorenjskega glasa“ v naprej, da pošljete razliko med dosedanjem in novo naročnino v 10 dneh.

Uredništvo in uprava „Gor. glasa“

nenašoma začuti, kako mu nekaj, podobno strahu ali bogve čemu, na vso moč stisne grlo; za božjo voljo, kaj je vendar s temi nogami? Na vsem lepem se jamejo same od sebe premikati, premikati proti sredini kroga, sam živi bog jih ne bi mogel več ustaviti, in glej, Standa že stoji pred podnadzornikom Vojto in v zadregi krili z rokami.

„Se priglašaš prostovoljno?“

Vsi naokoli se pogledajo, tudi množica tam pri vhodu steguje vratovne. Toda Standa, splev za vse to, sliši le nekak počen glas, ki izgrgra: „Da.“

„Kako se piše?“

„Pulpan Stanislav, vozač“, odgovori tisti tuji glas. Saj to govorim vendar jaz, se zave Standa; za božjo voljo, odkod neki ta glas! „Glejte ga, zelenca,“ sliši od nekog glas pritlikavega Badjure, „s tem si bodo pa res na boljšem!“ Toda tamle sedi gospod Hansen, vleče cigaretno in nalahno kimbo z glavo. Standi postane ta hip vse jasno; čuti, kako mu hladni veter mršlaše, le srce mu še razbijja, pa tudi to je že dobro, tudi to je že mimo, samo da ni nihče opazil, kako se mu tresajo noge!“

„Mene si tudi zapiši“, se oglaši nekdo in že stoji tu suhljat starček, kačoč skorobrezbova ust. „Le zapiši, Suchanek Anton, kopač.“

„I kajpada, ded Suchanek“, pripomni nekdo.

Starec se je zahihital. „Veš, mene bi tam pogrešali! Jaz poznam jamo najbolje, prijateljček. Pred petnajstimi leti sem bil tudi zraven —“

Iz gneče se prebjija širokopleč orjak, v hrbot širok ko konj, z lepim okroglim obrazom. „Naj bo, grem pa še jaz“, pravi ne dolžno. „Martinek Jan, jamski tesar.“

„Samski?“ ga oprezzo vpraša podnadzornik Vojta.

„No, da, odvrne tesar. „Zapišite: samski!“

„Tukaj,“ se je oglasil nekdo iz množice.

„Falta Jožef, kopač - pomočnik.“

„Stopite no sem!“

„Prav treba ti je, cepeč!“

Prežihov Veranc:

PERNJAKOVI

Najmlajši, a ne zadnji v veliki petorici slovenskih literarnih nesmrtnikov (Prešeren, Levstik, Cankar, Zupančič; Prežih); mož, ki ga je Zupančič postavil ob bok našim največjim imenom; kmet, delavec, pisatelj, samouk, politični ilegalci in svetovni potnik, v svoji osebnosti in v svojem pisateljstvu priroden kakor gozd in veličasten kakor gora; dober kot kruh, resničen kot zemlja in močan kakor človeško delo — tak je bil Korošec Lovro Kuhar iz Kotlje pri Guštanju, tak je bil slovenski pisatelj Prežihov Veranc, največji med našimi sodobniki.

Ze zelo mlad (še pred prvo vojno) je začel pisati prve literarne poskuse. Svojo prvo knjižico „Povesti“ je izdal leta 1924, a to pisanje je ostalo neopaženo. Ko pa se je leta 1935 pojavil z „Bojem na požiravniku“ v „Sodobnosti“, je stal pred namenom dokočno izoblikovana pisateljska osebnost, spričo katere je občinstvo moglo le strmeti in občudovati. V dobrih desetih letih so si potem na naglo sledile knjige „Požganica“ (1939), „Samorastniki“ (1940), „Doberdob“ (1940), „Jamnica“ (1945), „Od Kotlje do Belih vod“ (1945), „Borba na tujih tleh“ (1946), „Naši mejniki“ (1946), „Solzice“ (1949). Po revijah raztresenih odlokmov in neobjavljenih rokopisov je še lepa vrsta. Pripravljal in delno napisal je zgodovinski roman iz leta 1848.

Kdor pozna delo Prežihovega Veranca, kaj lahko ugotovi, katere prvine njegovega pisateljstva so ga usposabljale za dramatika in katere lastnosti so mu dramsko ustvarjanje otežavljale. Kjer koli v proznih delih Prežih dospe do mest, na katerih je treba zapisati premi govor, dialog, tam je vse povsod nenačadno živ in napet, tako da bi bilo moči njegove dialoge kar neposredno iz novele ali iz romana prenesti na oder. Dramatična napetost in govorna živost sta na takih mestih prav izredni. Po drugi strani pa vemo, da prav drama med vsemi vrstami literature zahteva najčvrstejšo kompozicijo, a Prežih je bil ravno v gradnji svojih del često kaj širokogrudens in ohlapen. Saj ravno v „Jamnici“ kaj često — brez vsakega smotrnega reda — preskakuje časovno naprej in nazaj, prepleta dogodek brez ozira na njih notranjo medsebojno odvisnost in pripoveduje neverzano, kot se pač ravno domislji. Ta pečat nosi kaipada tudi njegovo edino dramsko delo, ki se pa kljub tej kompozicijski površnosti, a zavoljo edinstveno živih oseb, skrajno dramatičnega dialoga, elementarne strastnosti in duhovitega realističnega prikaza kmečke miselnosti, zdi vendarle ena najboljših slovenskih kmečkih dram vobče, prava ljudska igra v najžlahtnejšem pomenu besede.

V zapuščini pokojnega pisatelja so se našli zapiski in osnutki za dramo, ki je bila zasnovana kot štiridejanka po motivih „Jamnica“. V konceptu so bila napisana tri dejanja. Iz načrta pa je razvidno, da je hotel v zasnovanem četrtem dejanju obravnavati snov četrtega poglavja tretjega dela „Jamnice“, obogaten še z drugimi motivi. Po tem načrtu je pripisal drami četrto dejanje Herbert Grün in ji dal naslov „Pernjakovi“, tako da delo ni ostalo

fragmentarno, ampak tvori zaključeno celoto. Pri tem se je posluževal skoraj brezizjemno avtorjev dialogov iz četrtega poglavja tretjega dela „Jamnice“, ki jih je večji del kar prenesel v dramo. Vključil je le nekaj replik, da je mogel potek prizorov povezati. Tako je tudi četrtu dejanje pravzaprav v celoti Prežihovo.

To edino dramo enega naših največjih pisateljev je vpravorilo kot krstno predstavo Prešernovo gledališče v Kranju v počastitev desete obletnice Osvobodilne fronte dne 27. aprila. Poleg predstavnikov oblasti iz Ljubljane in Kranja, Ministrstva za znanost in kulturo, Akademije za igralsko umetnost, Slovenskega naravnega gledališča v Ljubljani itd., sta predstavi prisostvovala tudi pokojnikova vdova in njegov brat. Iz razpoloženja, ki je vladajo med predstavo v dvorani in iz izjav navzočih je izzvenelo, da je delo v resnici eno najboljših naših kmečkih dram in da je k uspehu uprizoritve nemalo pripomogel na-

U Preddvoru so filmali „Kekca“

Pomlad v Preddvoru je izredno lepa. Na vznosu bogastvo, razkošje pomladnega cvetja, v neposredni bližini, v ozadju pa snežna pobočja gora. Človek bi ne mogel verjeti, da je taka slika resnična. Sama okolica Preddvora je v tem času najlepša.

Zato so tudi režiserji novo nastajajočega slovenskega otroškega filma z imenom „Kekce“ izbrali del te lepote za posamezne prizore. To ni ostalo prikrito mladini. Z velikim veseljem so pomagali pripravljati pot pionirji iz Mladinskega doma BH, na-

najmlajši poklicni ansambel pod vodstvom režiserke Balbine Battelino-Baranovičeve. Od režiserke, inscenatorja in od prvega do zadnjega igralca — da ne pozabim tehničnega obja —, vsi so vložili ves svoj trud in iubezen za uspeh edinega, mnogo zahtevajočega dela našega velikega pokojnika in s tem dokazali, da njihova ustanova upravičeno nosi naslov poklicnega gledališča.

važali pesek in čistili. Zato jim je bil ta trud poplačan z doživetjem: videli so, kako nastaja film. Videli so Kekca s širokokrajinim klobukom, Mojco v značilnih coklah, Kozobrino, ki je poganjal kočijo s kozjo vprego in še Bedanca, velikega, strašnega gospodarja gorskega sveta.

Snemanje so si najprej ogledali bosanski pionirji, potem pa še dijaki nižje gimnazije. Požrtvovalno in nad vse otroško umljivo jim je razložil ves potek in nastajanje filma tovariš Kosmač. Otroci so izvedeli tudi vsebino, ki bo nekoliko drugačna, kot je v izvirniku. S posameznimi vprašanji pa so izvedeli še mnogo, mnogo zanimivega. Predvsem jih je dojelo dejstvo, da je treba vložiti veliko potapljenja in dela, predno je zadovoljivo posnet prizor, ki na platnu traja le nekaj sekund.

Mi Preddvorčani smo ponosni, da je lepotna našega kraja v filmu „Kekcu“, ki bo tekkel v naši ožji in širši domovini in gotovo tudi v inozemstvu.

O pokojnem folkloristu FRANCETU MAROLTU

Dne 7. aprila 1951 je umrl v Ljubljani ustanovitelj in vodja Glasbenonarodopisnega instituta, nabiralec ljudskih pesmi, strokovnjak za glasbeno folkloro in učitelj na glasbeni šoli, slovenski skladatelj in dirigent France Marolt. Časopisna poročila ob njegovi smrti so bila skromna, zato si dovoljujem o tem velikem človeku spregovoriti nekaj več.

France Marolt se je rodil 21. junija 1891. v učiteljski družini v Ljubljani. Devet družinskih članov se je težko preživljalo in mlađi France je zgodaj okupil gremkovo življenje. Gimnazijo in maturo je dovršil v Ljubljani, se vpisal na tehniko, a študij zaradi pomanjkanja sredstev opustil, se lotil glasbe in dokončal glasbeno šolo v Ljubljani ter se izpopolnil pri prof. Markluna D'Unaju. Poleg glasbe ga je zanimala tudi tehnika, medicina, zgodovina in politika. Prebral in preštudiral je vrsto znanstvenih knjig. Posebno pa mu je bila pri srcu kulturna zgodovina malega slovenskega naroda, ki se je zanj in njegov razvzet vsega žrtvoval. Kot izvrsten poznavalec slovenske in tuje glasbene literature in izreden glasbeni interpret (razlagalec) je zradi nenačadne pridnosti postal naš prvi in edini strokovnjak za glasbeno folkloro (narodopisje), odločen poznavalec slovenske duše, ljudske in umetne tvornosti vsega naroda. Slovensko folkloro je obdelal natančno in vestno od začetkov do danes v vseh različnih odtenkih narodove bitnosti, kolikor mu seveda obilica drugega dela, bolezni in smrt niso preprečile, da bi delo vestneje obdelal in takega prepustil mlajšim, da ga nadaljujejo.

Prva svetovna vojna tudi njemu ni pribanesla in moral je okusiti vse trpljenje slovenskega vojska v avstrijski vojski, kar je pustilo v njem posledice: amputirali so mu noge. Po vojni ni mogel dobiti primerne službe. Konkurenca je bila huda. Spet si je pomagal, kakor je naneslo. Marolt je bil ljudski umetnik v pravem pomenu besede. Kolikokrat je šel v najbolj oddaljene kraje slovenske zemlje, ostal tam tedne in

tedne, poslušal pristno petje preprostega kmeta in delavca ter ga primerjal z njegovim delom, nato pobrskal še po starih knjigah in šele nato stvar vsestransko obdelal in zapisal, doma pa izpopolnil. Neshito slovenskih mojstrov in je rešil pozabe. Kar je slišal, je napisal pristno, neizkrivljeno, v dialekту, z vso bogato dinamiko, metodiko in interpretacijo nepokvarjene ljudske duše. Pri svojem delu je bil silno natančen. Visoki rej (ples pod lipo) na Koroškem je moral sam doživeti, življenje savinskih splavarjev je poznal tako, da je nekaj časa živel med njimi in se nekoč peljal s plavljom prav do Zeleznih vrat. Vsak koček slovenske zemlje je poznal in povsod so ga ljudje radi imeli in spoštovali. Brhke Korošice kakor vesele Belokranjice ali Primorce in Štajerke so mu kar najbolj postregle. Ribničani so ga najbolj razveselili z zdravim, duhovitim humorjem.

Poleg številnih strokovnih del in člankov ter mojstrskih študij je Marolt napisal Pevske vadnico, teor.-prakt. Vežbanico za pевske zbole, zbirko Petnajst slovenskih ljudskih pesmi, ki jih je po Devovi, Kokšarjevi in Vrazovi zbirki in lastnih zapiskih pripredil za moški zbor.

Toda malo, pre malo bi bilo povedanega o njem, če ne bi omenili njegove izredne skrbi, da se njegove in drugih nabiralcov ljudske pesmi od živega naroda po zborih, solistih, radiu in gramofonu posredujejo zopet ljudstvu, čigar plod in last so. Po njegovem prizadevanju je Slovenec spoznal samega sebe, svojo preteklost, veselje in žalost, delo, življenje in smrt. Z vso ljubezijo in obširnim znanjem se je zavzemal za kvalitetni zbor. Zato je 1. 1926. ustanovil moški pevski zbor, za kar je ne glede na politično ali svetovno preprizanje iz vseh takratnih akademskih (študentovskih) društev izbral 83 pevcev in vsakega temeljito preizkusil. 1927. leta so se predstavili občinstvu, ki jih je na mah vzljubilo. Nato je vsako leto naštudiral izbran program in temeljito pripravljen

nastopal ne samo v Ljubljani, ampak po vsej Sloveniji od Murske Sobote do Črnomlja, pa tudi po drugih delih države. (Beograd, Sarajevo, Skoplje).

Da je dirigent Marolt dosegel take uspehe, ni cudno, če vemo, da je zbor imel tudi svojo šolo, skozi katero je šlo okoli 800 pevcev in 50 pevk. Dirigent France Marolt je s svojim zborom izpodbil trditev, da je glasba le za oddih in zabavo, in dokazal, koliko truda in energije zahteva uspešno zborovsko petje od dirigenta in pevcev, če hočemo imeti kvalitetni zbor. Dokazal je tudi, da imamo Slovenci svojo lastno glasbeno kulturo in da smo brez vpliva tujih kultur izoblikovali svoj lastni slovenski obraz.

APZ pa žal nikoli ni imel sredstev, da bi ga dirigent popeljal v tujino. Po vojni je Marolt znova zbral pevce, toda predvojne zbrane ni mogel več ustvariti. Odslej je živel tiše, v svojem inštitutu in ob misli na velika dela v krogu svoje družinice snavnil, delal, študiral do nenadne smrti.

Marleta smo pokopali dne 9. aprila 1951. ob petih popoldne na ljubljanskem pokopališču. Bil je krasen dan in lep pogreb. Na Zalah so se po dolgem času poleg zastopnikov oblasti in kulturnih ustanov zopet zbrali njegovi številni znanci, prijatelji, sodelavci, gojenci in častilci njegovega dela. Pred katafalkom so člani nekdajnega Maroltovega Akademskega pevskega zbora in sedanega zobra Slov. filharmonije — skupno okoli 90 pevcev pod odstvom Rada Simonitija — zapeli Gallusov „Ecce“, pred odprtim grobom pa še „Srce je žalostno“.

Mešani zbor študentske mladine pa je zapel „Gozdič je že zelen“. Med drugimi sta se od pokojnika poslovila bivši rektor Glasbene akademije Julij Betetto in član bivšega APZ tov. Boris Trampuž.

Hladen veter je pihal s planin, ko se je prst zgrnila na pokojnikovo truplo in so venci zadržali gomilo.

Trdnno sem preprizan, da bo Marolt trajno živel v svojih delih.

PIONIRSKI DAN V KRAJNU

Na Titovem trgu je vse živo. Že zgodaj so pionirji s pomočjo delavcev iz tovarn in podjetij začeli s pripravami. Treba je bilo namestiti in urediti stojnice, napis, kateri odred prodaja, in podobno. Pionirji niso mogli pričakati, da bi bilo vse dokončno urejeno. Zanimanje in radovednost sta preveliki, da si ne bi že prej ogledovali, kaj se pripravlja.

In sedaj začetek sejma! Saj ne vedo, kam bi se najprej obrnili. Vse mika. Tu slasčice, tam obloženi kruhki, pa sladka pijača, da ne govorimo o izdelkih, ki so jih izdelali naši pionirji. Sola iz Primskega ima kar tri stojnice, na katerih vidiš maršik, kar povzroča, da srčeca pionirjev, posebno cicibančkov, radostno utripajo. Lični izdelki pionirjev iz mlađinskega doma, Šlandrovih, Planine, učencev v gospodarstvu gumarske in kovinske stroke, vse to se vrsti po trgu, na koncu pa je vrtljak in streličke, ki imata največ oblegovalcev.

Trg je s svojimi živobarvnimi stojnicami in množico pionirjev kot velikansko mravljišče. Niso zadostni samo mamice. Tudi očka mora z njimi in mali cicibančki poskušajo takoj, kakšno blago prodajajo starejši pionirji: ali avto dobro teče in če žogica odskakuje. Če pa stopiš malo iz gneče, vidiš da merijo, kako bodo pristojale obleke, copatki in drugo. Med vse

to vrvenje se mešajo poskočni zvoki Prešernove godbe. Nestrpno je pričakovanje začetka šaha z živimi figurami, kar ne zanima samo otroke, ampak tudi odrasle. Po treh urah čakanja pa je morala zaradi neodgovornosti tov. Pogačnika partija odpasti.

Popoldan je bila razglasitev in nagraditev najboljši odredov in skupin. Pri svojem učenju in delu so bili najboljši slednici:

Prva nagrada je bila podeljena pionirski organizaciji na Rupi in to malo lokomotiva in 3000 din denarne nagrade.

Druga nagrada — žogo za odbobjko in 5000 dinarjev — so prejeli pionirji iz Primskovega, ki so dosegli 71 točk.

Tretja nagrada pa je bila podeljena pionirjem Mlađinskega doma „Fr. Prešerna“ iz Kranja, ki so dosegli 69 točk in prejeli lepo zbirko knjig.

Poleg tega so bile za požrtvovalno delo podeljene nagrade tudi krožkom, kakor modelarskemu v Mlađinskem domu, pevskemu II. gimnaziju, risarskemu na Rupi, kemičnemu v Stražišču, planinskemu pri planinskem držtu, vrtmarskemu na Šoli Primskovo, krožku za ročna dela na cesti na Rupo, lutkovnemu na Planini, tehničnemu iz Gorenje Save, dramatskemu iz Struževega, kemijskemu in krožku RK iz Stražišča in Šahovskemu podmladku pri Šahovskem društvu.

Najboljši cicibančki pa so bili nagrajeni s knjigami.

Dopisujte v „Gorenjski glas!“

15. maja 1942. Prvi odlok o ustanovitvi ljudske oblasti v Sloveniji na osvobojenem ozemlju.
15. maja 1943. Začetek V. sovražne ofenzive proti NOV in POJ.

DEŽURNA SLUŽBA

Od 12. maja dalje skozi ves teden ima dežurno službo pri Svetu za zdravstvo mesta Kranja in Kranj-okolice dr. Hribernik Ivan, tel. 553. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo dežurni zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Sindikalno gledališče Kranj (Sind. dom)

Petak, dne 11. maja ob 20. uri: A. d'Usseau-J. Gow — **Globoko so korenine**, režija Peter Malec g. g.

Torek, dne 15. maja ob 20. uri: S. Bekeff — **Neopravičena ura**, režija D. Kern.

Cetrtek, dne 17. maja ob 20. uri: A. d'Usseau-J. Gow — **Globoko so korenine**.

Petak, dne 18. maja ob 20. uri: A. d'Usseau-J. Gow — **Globoko so korenine**.

Torek, dne 22. maja ob 20. uri: S. Bekeff — **Neopravičena ura**.

Cetrtek, dne 24. maja ob 20. uri: S. Bekeff — **Neopravičena ura**.

Petak, dne 25. maja ob 20. uri: A. d'Usseau-J. Gow — **Globoko so korenine**.

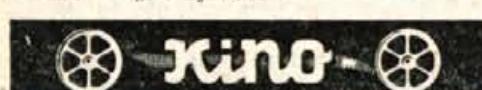
Predprodaja pri gledališki blagajni.

Prešernovo gledališče

Cetrtek, 10. maja ob 20. uri: Prežihov Voranc — „Pernjakovi“.

Nedelja, 13. maja ob 16. uri: P. Golia — „Jurček“. Gostovanje na Kokrici.

Sreda, 16. maja ob 20. uri: Prežihov Voranc — „Pernjakovi“.

„Storžič“ Kranj: od 10. do 12. maja, francoski film „Po ljubezni“; od 13. do 15. maja, ameriški film „Zimska zgoda“.

„Svobeda“ Stražišče: od 11. do 14. maja, holandski film „Blagovos“.

„Predilec“ Škofova Loka-Trata: 12. in 13. maja, jugoslovanski film „Plavi 9“.

Škofova Loka: od 11. do 13. maja, ameriški film „Pustinja“.

Tržič: od 11. do 13. maja, italijanski film „Pod rimskim soncem“; 16. in 17. maja italijanski film „Tatovi koles“.

Novi družine

V Kranju so se v času od 7. aprila do 5. maja poročili: Oblak Stanislav in Radanovič Ljudmila, Kranj; Arcon Angel, Kranj in Sterle Marija, Kozarišče; Zupan Ivan, Podtabor in Mihelič Frančiška, Britof, Podbreze; Dobnikar Anton, Ljubljana in Pfeiffer Marija, Dolenja vas; Pretnar Franc, Radovljica in Benedik Ivana, Stražišče; Lotrič Egidij in Jerala Marija, Besnica; Strlek Janez in Hočevar Marija, Kranj; Volovec Karol in Imperl Irena, Stolovnik; Ajdovec Jožef in Ratnik Terezija, Kranj; Tičar Bojan in Zorko Frančiška, Kranj; Kričaj Josip in Košnjek Neža, Kranj; Grmek Franc in Zupan Frančiška, Koseze; Koporec Jožef in Platiše Julijana, Čirče; Fartek Stefan in Uranič Ana, Kranj; Valancič Janez in Valancič Frančiška, Zabnica; Staro Borislav in Senk Pavla, Kranj-Primskovo; Renčelj Stanislav in Vadnov Antonija, Kranj; Prevodnik Rudolf in Skrjanc Mira, Duplje; Marenčič Valentin in Serec Veronika, Kranj; Salovic Franc in Bukovnik Marija, Suha; Noč Slavko in Mohorič Vera, Kranj; Lanz Rudolf in Skvarča Marija, Stražišče; Mohorič Peter in Urbanec Alojzija, Ziganja vas; Oselj Anton in Baveon Gizela, Smlednik; Sinkovec Bogomil in Čarupa Marija, Kranj; Podlogar Leopold in Lamovšek Franc, Kranj; Filipčič Anton in razv. Strah roj. Zalaznik Frančiška, Drulovka; Kavčič Anton in Ambrož Roza, Stražišče; Ogrin Alojz in vd. Obstar roj. Fegic Rozina, Stražišče; Matkovič Jožef in Zevnik Marija, Mavčiče; Vozlič Franc in Zaletel Frančiška, Kranj; Ozmeč Rudolf in Romih Ana, Kokrica; Hafner Albin in Simenc Frančiška, Kranj.

Na podlagi člena 2. tč. 2. Zakona o delu ljudskih odborov, okrajev, mest, ki so izločena iz okraja in mestnih rajonov (Ur. l. LRS št. 39/50) v zvezi s čl. 31-III-tč. 2 in 14. Splošnega zakona o ljudskih odborih (Ur. l. FLRJ št. 49/49) izdaja Mestni ljudski odbor Kranj na svojem III. rednem zasedanju dne 21. aprila 1951 slediči:

Delavski sveti prevzemajo podjetja

(Nadaljevanje in konec.)

Dosti pa lahko pridobijo člani tudi na sestankih samih, če bodo budno spremljali izvajanja in referate članov upr. odbora ter ostalih uslužencev podjetja, a istočasno stavljal vprašanja ter posegali v razprave in debate. Pri podjetjih se ta študij po večini že vrši in sicer običajno enkrat mesečno, kar pa za začetek ne zadostuje. Za vzgled lahko služi podjetje „Pleterina“, ki ima tedenske študijske sestanke. To se je tudi pokazalo pri diskusiji, saj sleherni član delavskega sveta ve, kakšno je finančno in materialno stanje podjetja, pa tudi, kako je z njihovimi skladji, zlasti skladom vodstva podjetja. Na drugi strani pa je treba seveda nakazati tudi na napake in pomanjkljivosti, ki so še v podjetjih in jih bodo morali delavski sveti v doglednem času odstraniti. Predvsem je opaziti da delovni kolektiv v tem ali onem podjetju ni izbral predsednika, ki bi ustrezal temu mestu, kar je bilo že dostikrat predmet razpravljanja. Zlasti je treba gledati na to, da proizvodna podjetja izberejo za predsednika delavskih svetov delavnega tovariša iz obrata, iz produkcije, torej takega, ki dobro pozna proces proizvodnje v vseh fazah, pa tudi ostale probleme, ki se vsakodnevno pojavljajo pri obratovanju.

Vtisi, ki so jih odnesli uslužbenci Narodne banke iz podjetij so v glavnem povoljni, saj je bilo zanimanje za njihove referate res veliko. Člani delavskih svetov so pri tem kratkem enkratnem obisku dobili seveda le bežni pregled bančnega poslovanja, veljavnih predpisov in sprememb, ki so zlasti za finančno poslovanje v bližnji bodočnosti na vidiku.

Z. P.

govor na poedinca vprašanja, ki so jih zanimala.

Da bi se člani delavskih svetov čim preje usposobili za sodelovanje pri upravljanju podjetij je torej nujno, da se resno nadljuje z začetim delom, ker se mora vsak član dodobra seznaniti s proizvodno načinom podjetja, pa tudi v osnovi poznati recimo pomen finančnega planiranja, strukturo cen svojih izdelkov, brez poznavanja katere si ne more biti na jasnen o proizvodnih stroških, znižanju istih, akumulaciji, dobičkih, skladnih podjetij itd. Itd. Jasno je, da je dolžnost vodstva podjetja, da samo prispeva največji del za uspešno usposoblitev svojih članov delavskoga sveta ter storji vse potrebne korake v tej smerni. Kako naj potrdi delavski svet zaključni račun podjetja, če ni seznanjen z nakanimi in še mnogimi ostalimi stvarmi in problemi, ki pa zahtevajo poglobitev v delo in znanje, ki se ga od danes na jutri ne more pridobiti.

Lahko torej rečemo, da je Narodna banka zadovoljivo in uspešno opravila svojo nalogo, saj je na ta način doprinesla svoj delež k pospešenju usposabljanja delavcev — članov delavskih svetov pri vodstvu podjetij. Obenem se je zavezala, da bo tudi v bodoče ostala v povezavi z delavnimi koletivi podjetij, ter jim po potrebi nudila na sličen način nadaljnjo oporo in pomoč s tolmačenjem bančnega in finančnega poslovanja, veljavnih predpisov in sprememb, ki so zlasti za finančno poslovanje v bližnji bodočnosti na vidiku.

Z. P.

O D L O K

Na podlagi člena 2. tč. 2. Zakona o delu ljudskih odborov, okrajev, mest, ki so izločena iz okraja in mestnih rajonov (Ur. l. LRS št. 39/50) v zvezi s čl. 31-III-tč. 2 in 14. Splošnega zakona o ljudskih odborih (Ur. l. FLRJ št. 49/49) izdaja Mestni ljudski odbor Kranj na svojem III. rednem zasedanju dne 21. aprila 1951 slediči:

o d l o k

o prepovedi zalivanja vrtov in drugih nasadov s pitno vodo.

tč. 1.

V svrhu zagotovite zadostne količine pitne vode na teritoriju mesta Kranja, se prebivalcem prepoveduje v mesecu juliju in avgustu vsakega leta uporaba pitne vode iz vodovoda za zalivanje vrtov in drugih nasadov, dokler MLO Kranj odloka ne prekliče.

tč. 2.

Kršilec odloka se v smislu čl. 9 Temeljnega zakona o prekrških kaznuje z dežurno kaznijo din 1.000.—

tč. 3.

Upravno kazenski postopek vodi v smislu čl. 58 Temeljnega zakona o prekrških Poverjeništvo za notranje zadeve pri MLO Kranj, katero po Ljudski milici nadzira izvrševanje tč. 1. odloka.

tč. 4.

Denarne kazni, izrečene na podlagi tč. 2. odloka, se izteka v prid proračuna MLO Kranj.

tč. 5.

Odlok stopi v veljavo takoj po objavi na krajevno običajen način.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Tajnik MLO: Predsednik MLO: (Hafner Lojkza) (Brovč Andrej)

O D L O K

Na podlagi člena 2. tč. 2. Zakona o delu ljudskih odborov okrajev, mest, ki so izločena iz okraja in mestnih rajonov (Ur. l. LRS št. 39/50) v zvezi s čl. 31-III-tč. 7. Splošnega zakona o ljudskih odborih (Ur. l. FLRJ št. 49/49) izdaja Mestni ljudski odbor Kranj na svojem III. rednem zasedanju dne 21. aprila 1951 slediči:

o d l o k

o zapori cest za avtomobilski in kolesarski promet ter promet s konjsko vprego.

tč. 1.

Zaradi zavarovanja življenj otrok ter ureditve parkov in otroških igrišč je uporabnikom prepovedana vožnja z avtomobili, motornimi vozili, kolesi ter konjsko vprego na sledečih cestah in poteh mesta Kranja:

a) Partizanska cesta od Jezerske ceste do križišča pri tovarni gumijevih izdelkov „Sava“ Kranj;

b) Gregorčičeva cesta od Jezerske ceste do križišča pri tovarni gumijevih izdelkov „Sava“ Kranj;

c) vse poti skozi Savski drevored.

tč. 2.

Izjemoma je dovoljena uporaba cest in potov, navedenih v tč. 1. odloku, za najnovejše stanovalec, vozilom Ljudske milice in Rdečega križa ter na podlagi posebnega dovoljenja, katerega v nujnih primerih izda poverjenik za lokalno gospodarstvo MLO Kranj.

tč. 3.

Kršileci odloka se v smislu čl. 9 Temeljnega zakona o prekrških kaznujejo z dežurno kaznijo din 1.000.—

tč. 4.

Upravno kazenski postopek vodi v smislu čl. 58 Temeljnega zakona o prekrških Poverjeništvo za notranje zadeve pri MLO Kranj, katero po Ljudski milici nadzira izvrševanje tč. 1. odloka.

tč. 5.

Denarne kazni, izrečene na podlagi tč. 3. odloka, se izteka v prid proračuna MLO Kranj.

Po 8 kolu šahovskega moštvenega sindikalnega turnirja v Kranju vodi ekipa tovarne „Iskra“. Moštvi Tiskanirje in Iskre, ki imata največ izgledov za prvo mesto, igrata v naslednjem zadnjem kolu med seboj.

Hudo borbo za prvaka sveta vodi Boštjan, ki brani svoj naslov in kandidat Bronstein. Stanje je po 17. kolu izenačeno.

Redko se dogodi, da je v partiji med dvema velemostrima igra odločena že po 11. potezi. Ta slučaj se je pripeljal na moskovskem turnirju leta 1935 velemostru Spielmannu v partiji z Botvinkom.

Caro-Kannova otvoritev

Beli: Botvink Crni: Spielmann
1. c2—c4 c7—c6 2. e2—e4 d7—d5 3. e4—d5 : c6—d5 : 4. d4—d5 Sg8—f6. Ta sistem otvoritev omogoča obema igralcem manevrsko igro lahkih figur. Crni mora držati polje d5 pod kontrolo, ker vzeti kmet na c4 ne bi bilo dobro. Prenoč belega v središču bi bila očitna, 5. Sb1—c3 Sb8—c6.

Beli je že grozil, da bo izsilil zamerno kmet na c4 z Dd1—b3, kar bi bilo njemu v prilog. Poteza pa ni najboljša, ker nastajajo komplikacije. Tu bi bilo najbolje g7—g6 ter po 6. Db3 Lg7. 7. cd5 : 0—0. Dvojnika na d-liniji bi črni nato sistematично napadel z vsemi lahkimi figurami. Lovca bi postavil na b7 in skakača preko a6 na c7, nakar bi kmet na d5 padel. 6. Lc1—g5 Dd8—b6. Borba za polje d5 se stopnjuje. Ker preti beli, da bo vzel z lovčem skakača na f6 in osvojil d5 kmeta, hoče izsiliti e7—e6 ali d4: ali Lc8—e6. Na vse te poteze bi beli imel boljšo igro. Zato se črni odpove kmetu d5 ter napade kmeta b2. 7. c4—d5 : Db6—b2: Na Sb4 sledi Lf6 : ef6 : in Lb5 + s prednostjo.

8. Ta1—c1 Sc6—b4. Najbolje bi bilo umakniti skakača na b8 ter umakniti damo čimprej iz ogroženega položaja. 9. Sc3—a4 Db2—a2 : 10. Lf1—c4 Lc8—g4 11. Sg1—f3. Crni se vda, ker mora žrtvovati skakača, da reši damo. Preti namreč po Da2—a12. Tc1—c3 in dama je vjeta.

mali oglasi

V eni prihodnjih številk pričnemo z izdajanjem zanimivega romana.

Ravnodnevno dekle je 3. maja zvečer na kolo dvoru Kranj izgubilo precejšnjo vsto denarja in živilsk